

ALLAH'IN İRADESİ

Eûzubillahimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi rabbilâlemin ve'l-âkibetü li'l-müttekîn. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn.

İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl: Kâle Resûlullah sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِالْأَمِيرِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ صِدْقٍ
إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ وَإِذَا أَرَادَ بِهِ غَيْرَ ذَلِكَ
جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ سُوءٍ إِنْ نَسِيَ لَمْ يُذَكِّرْهُ وَإِنْ ذَكَرَ لَمْ
يُعِنِّهِ

İzâ erâdellâhü bi'l-emîri hayran ceale lehû vezîra sıdkin. İn nesiye zekkerahû, ve in zekera eânehû; Ve izâ erâde bihî ğayra zâlike

*ceale lehû vezîra sûin. İn nesiye lem
yüzekkirhü, ve in zekera lem yü'inhü.*

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl. An Âişe ra-
dıyallâhu anh.

*Mefhari mevcûdât Muhammed Mustafa
râ salavât.*

*Seyyidüssâdât Muhammed Mustafa râ sa-
lavât.*

Habîbi hüdâ Muhammed Mustafa râ salavât.

İzâ erâdellâhü bi'l-emîri hayran. Emir bu-
rada vezir manasında. Yani büyüklerin yü-
künü alıcı, ikinci bir yardımcı, vezir. Bizim
vezir dediğimiz yani eski tabirle bugün başka
bir tabir olmuyor ona. Reisi cumhurun yar-
dımcısı mı? O zaman mesela padişah olurmuş
da, padişahın bir de veziri olurmuş. İşte bu-
gün padişah cumhur olursan, onun veziri de
başvekili. Şimdi Allahu Teâlâ bu emirle, bu
emir idare sahibi baştaki adama hayır murad
ederse. *Ceale lehû vezîra sıdkin.* Ona sadık
bir vezir verir. Onun vekili olan insan sâdık
olur.

İn nesiye zekkerahû. Onun hatırlamadığı,
unuttuğu bir şey olursa ona onu hatırlatır.
Böyle bir iş olması lazım geliyordu diyerek.
Sana sadık bir sözün de aynı zamanda.

Ve in zekera eâneh(û). Eğer hatırlıyorsa şu iş yapılsın diye ona yardımcı olur. Yapılması lazım gelen işlere yardımcı olurlar. Bu, yani idareyi bozucularla, idareye yardımcı olanları bizzat şeysinde geliyor. İdareye yardımcı olanlar, hayır murad olunan insanlar. İdareci-
lere engel olanlar, hayır murad olmayan insanlar tabiri oluyor ki. Şimdi Murad, Murad diye bir ad kullanıyoruz. Murad, irade sahibi. İrade sahibi Hz. Allah'tır. Bütün bizde bir irade-i cüz'ie diye bir şey diyorlar. Fakat irade-i cüz'ie, yememiz, içmemiz, oturmamız, kalkmamız gibi ufak tefek bir iradelerdir. Asıl irade, irade-i küll olan Hz. Allah'ın iradesidir.

İnsan tabii bu âlemde işte bir muvakkat gelip geçicidir. Fakat burada kendisini bir iş yapıyor zanneder insan. Bilgin var, efendim, servetin var, kuvvetin var, gençliğin var. Birçok şeyler sayar. Bunları hep de kendinden görür. Bunlar benim kafamın mahsulüdür der. Ben çalıştım, öğrendim, çalıştım, kazandım, çalıştım, şöyle oldu, böyle oldu diyerekten hep kendisine bunu isnad etmeye çalışır. Hâlbuki bu Lâ ilâhe illallâh diyoruz ya, Lâ ilâhe illallâh'ın birinci manası, birinci manası, Lâ

faile illâ hu'dur. Yani hakikatte fail, işleri gören illallâh. Yalnız Allah'tır. Biz Lâ ilâhe illallâh deriz de, işlerin olmasını, olmamasını kendimize yükleriz. Becerdik, beceremedik. Yaptık, yapamadık. Oldu, olmadı. Halbuki lâ fa'ile illâ hu deyince murad Hz. Allah celle ve âla'dır. O faildir hakikatte. Hakikatte fail o'dur. Sebepleri halk eder, işler olacağı gibi olur. Olur, sen dersin ki şu benim işimi yapmadı.

Bunda ne var? Şu benim işimi yapmadı. Ne var bunda? Hangi kudret var? Eğer o benim işime engel olup diyorsa bu şirke kadar gider. Niçin? Allahu Teâlâ'nın Murad ettiği şeyin önüne geçmenin imkânı yok. Kimse geçemez.

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ¹

Ve in yemeska(A)llâhu bidurrin felâ kâşife lehu illâ huv(e).

Binâenaleyh Onun hayır murad ettiğini kimse engelleyemez, şer murad ettiğini de kimse durduramaz bile. Binâenaleyh, filan engel oldu demek şirk eder insanı, götürür.Çünkü fâili hakikiyi göremiyor. Fâile

¹ Yûnus Sûresi, 107.

hakikiyi anlamak bizim için çok zordur. Ama biz ufacık bir çekirdeği görürüz. Bu çekirdeği deriz ki işte bir çekirdektir. Hâlbuki bu çekirdeğin içerisinde mesela elma ise elma ağacı mevcut. Elma ağacının yaprakları da mevcut. Elma ağacının meyveleri de mevcuttur. İşte biz kendimiz ortadayız, bir su parçasıyız. Ama o su parçasının içinde gözümüz, kulağımız, ağzımız, zekâmız, her şeyimiz mevcut. Ufacık bir zerre olaraktan görülüyor. O sonra tekemmül ederek meydana geliyor, yetişiyoruz. E koca bir göz, koca bir akıl yere de sığmadan göğe doğru uçmaya kalkıyor. Bu akıl, bu gövde neyin içindeydi? O suyun içindeydi işte. Ama şimdi bugün tekemmül etti de sen koca adamı görüyorsun da o suyu görmüyorsun.

Binâenaleyh çekirdekten, çekirdeği görüyorsun, onun içindeki yaprağı görmemek, dalı görmemek, meyveyi görmemek, onun evlatlarını görmemek, görgüsüzlükten ibarettir. Onu sen yerine koyduğun vakitte, oradan bir yeşermeye yeşeriyor. Ama o, görüyorsun ki yere gömülmedikçe de meydana gelmiyor ha. Yere gömülmedikçe meydan çıkmıyor. Yere gömülüyor, kapanıyor. Ve orada ölüyor. O

öldükten sonra diriliyor. Ona fena diyorlar işte.

Fena âlemi. Orada gidiyor mahvoluyor. O mahviyetten bir varlık oluyor. Mahviyetten oluyor varlık. Binâenaleyh insanda mahviyet makbul bir şeydir. İnsan hakta kendini ifna edecek. İfna edince senden kemâl, kemâlin zuhuru, suduru o mahviyetten sonra oluyor. Benliklerle insan dolu oldukça ondan hiçbir kemâl çıkmaz. Onun için en evvela insan benliğini yıkması lazım. Benliğini yıksın ki kendisinin makbul olan kemâller peyderpey sudur etmesine vesile olur. Onun için bu ağaç yerine geldiği vakitte yeşeriyor, koca bir ağaç oluyor, yapraklanıyor, meyveler veriyor. Bu meyvelerden binlerce meyveler gene tohumlar meydana geliyor. Demek ki bu onun içinde gömülü imiş ama onu biz görmüyoruz. Ama meydana geliyor. Düşünürsek bizim bütün hareketlerimiz bunun gibidir tıpkı. Çekirdek nasılsa biz de öyleyiz.

Hep mahlûk, Allah'ın mahlûkudur. Bu bir şimdiki baş Diyanet Reisi bir söz söyledi de bir vakit. Allah'ın indinde bütün mahlûklar tarağın, tarağın dişi gibidir, mahlûkların sahibidir dedi. Herkes kızdı, nasıl olur dedi bu laf. Çok

yanlış söyledi Diyanet reisi dediler.Gazetelerde verdiler dumanı. Yanlış böyle gavurla Müslüman biri olur mu dedi? Bu başka canım, gavurla Müslümanlık başka. Fakat mahlukiyet itibariyle Allah yarattığı mahlûklara kendisi yaratmıştır. Hâlik'ı da Allah.

Kedinin de, köpeğın de, mikrobunun da ne kadar mahlûk varsa hepsinin hâliki Allahtır. Allah'ın emrinde hepsi Allah'ın mahlûkudur. Bu bakımdan müsavidir. Yoksa dinli, dinsiz, imanlı, imansız meseleleri ayrıdır yine. Ama bunları seçmek de kolay olmuyor işte.

Binâenaleyh Allahu Teâlâ böyle bir emir ile hayır murad etti miydi ona olgun kimseleri nasip eder onun mahiyetinde. O olgun kimşeler, o idareyi tekemmül ettirir, güzelce yürütürler. Şer murad olunduğı takdirde de bakarsın, kötü muavinler, vezirler, idareciler başa geçer. Binâenaleyh, bozuk olan çark, bozulur, hiçbir işe yaramaz.

Allah cümlemizi affetsin de böyle bir milletin başına geçecek idarecilerin hayırlı insanlardan gelmelerine burada bize de teşvik emir var yani. Siz de başınıza geçecek idarecilerin hayırlı insan olmalarını seçmekte de muhtarsınız. Bu ihtiyatı sizin elinize verdim. Elinize

kâğıdı veriyorlar. Hadi bunu kime istersen ona at diyorlar.

Sen onu atarken düşünmeden atarsan mesul yine sen olacaksın. Allah diyecek ki ben sana o kadar bir irade de vermiştim. Sen oraya iyiyi seçeydin, ben o iyiyi oraya koyacaktım. Ne yapayım ki sen seçtin o iradeyi. İrade senin, sen seçtin kötüyü. Şimdi hiç mızıklama.

Bunun bir şeysi daha var, bir misali.

Cenâb-ı Allah Celle ve Ala ölüyoruz ya, başımıza geliyor bir telkinci, nasıl tanırıyorsunuz bunu diyor. Hep diyoruz ki iyi tanırız. Biliyor ki Cenâb-ı Hak bu kötü adamdır. Biliyor, kötü bir adamdır. Fakat bu Müslümanlar, iyi insanlar, kötülerin değil sözü, iyi insanların şehadetini indi ilâhiyede, kendi bilgisini Cenâb-ı Hak bırakıyor. Bu kullarımın şehadetini kabul ettim diyor. Kullarımın şehadetini kabul ettim diyor. Kendi bilgimden vazgeçtim, bu kötü adam, biliyorum ama kullarım diyor ki iyidir diyerekten.

Ben de bu iyiliği kabul ettim diyor bu kulum için. Onun için iradeyi yine bize vermiştir. Biz iradede seçeceğimizi seçebilirsek ne mutlu bize. Seçemezsek kabahati Allah'a yüklemek de o da abes.

a. Rahmet ve Bereketin Yolu

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ نَمَاءً رَزَقَهُمُ السَّمَاةَ وَالْأَرْضَ
وَإِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ اقْتِطَاعًا فَتَحَ عَلَيْهِمْ بَابَ خِيَانَةٍ

Yine, *İzâ erâdellâhü bi kavmin nemâen razekehümü's-semâhate ve'l-afâfe.*

Nemâ, rahatlık, rızıkta bolluk, efendim her çeşit rahatlıklar, bir kul da murad ederse Cenâb-ı Hak kavimde. Onlara cömertlikle if-feti şey olarak verirmiş onlara, hal olarak ve-rirmiş. Cömert olur o kimseler. Hayırlardan hiç sakınmaz.

Şimdi nereden geldiğini bilemiyorum. Bir kasabadan gelmiş, bir mektup yazmış bana. Mektubunda memleketinde bir Kur'an kursu açılmış. İki yüz bin liraya mal olmuş. Fakat tekâmül ettirememişler. Muhtaç olmuşlar. Bize kadar da bir mektup yazmışlar. Sizden de bir yardım bekleriz diyerekten. E şimdi bunlar tabi bitmiyor. Kendimizin var, başka-larının var, etraftakilerin var. Te uzak bir yer neredeyse bilmiyorum adını. Oradan da yar-dım istiyor. E bu imkân dâhilinde hep insanla-rın bu yardıma ne olacak vereceğimiz bir lira, üç lira, beş lira, on lira. Bu, bununla yağmur

damlaya damlaya toplanınca bir şey oluyor yani. On liraya bir şey kimse bir şey yapmaz. Fakat on lira bin lira oluyor. Bin lira da bir iş görüyor sonra. Ama bu cömertlik damarı var insanda. Bu damar mesela ağacın bir damarı var, suyu çekiyor. O damar o ağaçta olmazsa o suyu çekemez.

Binâenaleyh, cömertlik damarı diğer insanlar da bir damar vardır. O hilkaten verildiye, o hiç sakınmaz. Ben bunu vereceğim, bilir ki Allah onun yerine on verecek. Onun için sevinerekten verir, yerine de gidiyor hem der.

Bir ders okuduk dün de, buraya yine taalluk ediyor. Burada sıla-i rahim ile katî-i rahim diye iki şeyden bahsediyor. Sıla-i rahim, akraba-u taallukatın amca, dayı, teyze, hala, kardeşler bunların birbiriyle ilgisini muhafaza etmeleri. Nerede olurlarsa olsun mektup yazarsınız, arada sırada gider ziyaretini yaparsın, muhtaçlarsa paralar göndersin, yardımlar yaparsın. Bu sıla-ı rahim oluyor. Bunu, bu ilgiyi kesince, bu ilgiyi kesince, katî-i rahîm oluyor.

Sıla-i rahîm olunca, sıla-i rahîmin bir duası var. Ya Rabbi, bu vazifesini yaptı. Sen de

buna rahmetini ihsan et diyor. Rahîm, ismi İlâhiyeden, Rahman isminden müşrak. Rahîm isminden müşrak. Binâenaleyh, o rahîmin duası makbul oluyor indi İlâhiyede. O dedi mi ki, böyle Ya Rabbi bu, sılasını yaptı. Sen de bunu vasf eyle diyor. Vasf eyle. Bu sıra ve vasıl dolayısıyla o da rahmet-i İlâhiye'ye mazhar oluyor. İşleri âsan alıyor.Efendim, rahatlık içerisinde yaşıyor yani. Sıkıntı görmüyor dünyada. Bu vazifesinin ihmalinden dolayı da, bu vazifesinin ihmalinden dolayı da, katî-i rahim oluyor da o zaman Ya Rabbim bu vazifesini yapmadı, Sen de bundan rahmetini kes diyor. Bu da indi İlâhiye'de yine makbul olup rahmet-i İlâhiye'ye ondan uzaklaşıyor. Rahmet-i İlâhiyeden uzaklaşınca işleri ters gidiyor, rahatı olmuyor, huzuru olmuyor. Bu dünya ona bir zindan olarak gelip gidiyor buradan. Bu manevi bir bağlılığın şeysi, eseri. Bunu maddeden bir de izahını yap.

Bir ağaç, kök var. Bir de dalı budağı var, etrafına yayılmış bir sürü. Bazı dal, benim gövdeye ihtiyacım yoktur diyerekten kendisini gövdesinden böyle ayırsa kırılrsa yani, ona bu kökten su gitmez. Su gitmeyince o dal kurur. Kurumasının sebebi ana ile ilgisini kesti.

Ana hatla ilgisini kestiğinden dolayı kurumaya mahkûm oldu. İşte açık bir misal.

Katî-i-rahim, manen bağıllık. Manen bağıllık, maddeten bağıllık nasıl kesildiği vakitte kuruyorsa, manen bağıllıktan da kesilme böyle kurutur insanı. İşim rast gitmiyor yahu neden acaba der. E senin işin rast gitmez neden? Ak-raba-u taallukatla hiç ilgin kalmamış senin. Sonra bunu diyor ki, akraba-u taallukat yalnız kâfi değil. Çünkü akraba-u taallukat, anan, baban, kardeşlerin şunlar. Bunlar tabii bir şey. Ama bir de Hazreti Allah'ın bir akrabalık şeysi var bize. Estâizübillâh:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ²

Innemel mü'minüne ihvetün demiş. O senin anandan kardeşin ama Allah da seni kardeş yapmış. Allah'ın kardeşliği mi daha kuvvetli, senin anan baban kardeşliğinin mi kuvvetli? Elbette Allah'ın takdir ettiği kardeştir, daha kuvvetlidir diğer ana baba kardeşliğinden. Binâenaleyh hep bir kardeş olduğumuz

² Hucurât Suresi, 10.

halde, cemiyetle birimiz diğërimizle ilgisi olmazsa değıl çark ile garp arasında. şarklı bir Müslüman, garptaki bir Müslümandan müteessir olmuyorsa o ilgisi kesilmiş dal gibidir. Kırılmış dal gibidir.

Niçin sen şarktaki Müslümanla ilgini kesiyorsun? Niçin onun yardımına koşmuyorsun? Niçin onunla alakadar olmuyorsun? Onun için çok sözler var. Müslüman böyle etrafıyla ilgisizse o Müslüman, Müslüman değıldir. Yani tam Müslüman değıldir demek. İyi, olgun bir Müslüman değıl, işe yararlı bir Müslüman değıl. Hasta, zayıf, efendim, dertli bir adama benzer.

Onun için şimdi diyeceğız ki mesela Ankara'da yahut Kastamonu'da yahut neredeyse o adam bize mektubu yazmış. Bize ne yahu? Biz İstanbul'da İskender Pařa'nın camisinin hakkından da gelemiyoruz bile. Bir kalkacağız da bir Ankara'daki yahut Konya'daki, Çankaya'daki adam bizden yardım istiyor diyerekten, onun yardımına bu hoca da şaşırmış der herkes.

Neyimize lazım?

Hâlbuki ilgimizin olması şart. Çünkü Ankara, Konya yok. Hep Müslümanlık var. Ankara, Konya laf bunlar. Hep Müslümanlık var.

Müslüman neredeyse onun yardımına koşmak hepimizin vazifesi. Bu sene vazife çok. On bin lira İmam Hatip mektebi istiyor asgari. On bin, yirmi bin lira kurs istiyor ayrı, efendim 10 bin, 20 bin lira, memleketin muhtaçları istiyor ayrı. Bunlara hep biz yetişeceğiz inşaallah, Allah lütfedecek.

Bu işte semahat damarları. Şimdi malum ya, doktorlar bir adamın damarı bozuluyor, kan gitmiyor, onu kesiyorlar buradan, mesela kalpteki damarı, parmağın sokuyor oraya, o damarı açıyor ve işletiyor. İcap ederse oraya yeni bir de kapak koyuyor, güzelce adam rahat ediyor. Açılmazsa, açamazsa, adam ölecek. E bizim de şimdi cömertlik damarlarımızı açacak şeyler dinlerdir işte. Dinleri güzelce dinler, o nasihatlerle amel olursak, onlar bizim sıkılık damarlarımızı açar. Neden?

Mülk Allah'ın. Varlık da O'nun. Sana isterse çok verir. Bu vergi O'nundur, senin değil O. Binâenaleyh O sana ver dediğı yere verisen seninkini artırır. Ver dediğı yere vermezsen bir gün gelir kesiverir onları senin elinden, kalırsın apaçık. Bazı buraya geliyor fakara zavallı. Bunlar hep bize ders, ibrettir

yani. Dersin ki bu adam sapasağlam yahu. Neden bu gelip de buradan bizden para isteyip duruyor? Defolsun gitsin dersin. İyi ama ona verdiği zekâyı, ona verdiği kuvveti, sana verdiği zekâyla kuvvetle bir yapmamış ki. Ona tembellik, şeyisini vermiş. Akıllı idare edemiyor kendisini. Şuuru idare edemiyor. Muhtaç kalmış el açıyor sana. Bu da bir nimettir. Senin kapına gelmiş sana el açıyor. Hazırca vereceksin de devlete nâil olacaksın. Yoksa sen onu arayıp da bulacak idin. Bulamıyorsun. Nereden bulacaksın? Şimdi de kapına gelmiş. Şükret de ki bu benim ayağıma geldi. Al şunu da bana dua et de git. Yoksa onu hor görme. Çünkü Allahu Teâlâ ona o kadar vermiş kudreti.

Binâenaleyh Cenâb-ı Hakk hayır murad ettiği kavme, cömertlikle *affâf* denilen iffeti, yani iffet iki türlü. Birisi menhiyattan uzaklaşmak, günahlardan uzaklaşmak, birisi de ne yapsa el açmaktan uzak kalmak. İffet. Aç kalır, halini kimseye bildirmez. Bu da iffettir.

Ve izâ erâde bi kavmin iktitâan feteha aleyhim bâbe hiyânetin. Bak ne kadar mühim bir derstir şimdi bu.

Cenâb-ı Hak iktitâ kesilmek, hayırlardan,

bereketlerden, nimetlerden kesilmesini Cenâb-ı Hak bir kavmin murad etti miydi o kavime hıyanetlik kapılarını açar. Hıyanetlik kapılarını açar. Herkes birbirini aldatmakla müsabakaya girer. Birbirlerini aldatmakla müsabakaya girer. Der ki ne yapayım bu kadar parayla insan yaşar mı bugün?

Bu kadar para yeter mi insana? Ne yapayım, rüşvet almadan olmaz ki der. Senin işini ben yaparım ama şu kadar para verirsen ancak olur. Çünkü şu kadar masraf vardır. Öteki satacağı malı iki misli, üç misli fazlasından satmaya çalışır, kandırmaya çalışır ki. Oturduğu apartmanın parası bu kadar. Altındaki arabanın masrafı bu kadar, evinin masrafı bu kadar. Bunları hep senin benim sırtından çıkarmak. Onun için doğru söylese olmayacak, muhakkak hıyanetlik kapılarına başvuracak. Bu hıyanetlik kapılarına başvurmak da bir kavmin felaketinin başıdır işte.

Sadakat nimeti çeker, hıyanetlik de felaket getirir insanların başına. Allah cümlemizi ama bunlar dersin ki olur seni ya. Bunların önüne ancak Allah'ın şeysi geçecek. Kudreti geçecek. Şimdi ne kadar vaiz varsa söylesin, toplansın. Yapmayın yav desin para

etmez. Herkesin içindeki kâfi. Para yetmez. Ne kadar söylersen söyle. Herkes de yapacağını yapacak yine. Şimdi sanki bunları bilmeyenler mi var? Herkes biliyor. Fakat kimi faizden sen kurtarabiliyorsun? Bu kadar banka bak, cayır cayır işliyor. Kime desen ki bu helaldir, inanır mı? İnanmaz. Herkes biliyor ki bu haramdır. Haram olduğunu bile bile yine oraya sülûk etmekten kendisini alamıyor. Çünkü diyor başka türlü yaşamamanın imkânı yok. Bunu da zihnine koymuş. Hâlbuki Allah'ın haram olduğu şeyden aç kalmayı ihtiyar etse de, bir insan soğan ekmek yemeye ihtiyar etse de, o haram yolda sülûk etmese daha iyi ama ne diyecek insanlara bugün? Demek ki bunlarda murad-ı ilahi bugün felaketi, felaketi doğru bizi sürüklüyor. Sebebi yine biziz. Yine bak!

b. Toplumu Koruyan Değerler

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا كَثَّرَ فُقَهَاءَهُمْ وَأَقَلَّ
جُهَّالَهُمْ فَإِذَا تَكَلَّمَ الْفَقِيهُ وَجَدَ أَعْوَانًا وَإِذَا تَكَلَّمَ
الْجَاهِلُ قُهِرَ وَإِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ شَرًّا كَثَّرَ جُهَّالَهُمْ وَأَقَلَّ
فُقَهَاءَهُمْ فَإِذَا تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ وَجَدَ أَعْوَانًا وَإِذَا تَكَلَّمَ
الْفَقِيهُ قُهِرَ

İzâ erâdellâhü bi kavmin hayran kessera fukahâehüm, ve ekalle cühhâlehüm. Yine Cenâb-ı Hak, bir kavme hayır murad ederse, onların fakihlerini çok eder, fakihleri bol olur, cahilleri az olur. Cahilleri az olur. *Fe izâ tekelleme'l-fakîh.* Fakîh adam, vaaz ediyor, nasihat ediyor, söylüyor.

Söylediği vakitte, *vecede e'vânen* birçok yardımcı bulur. Evet, doğrudur, söylediği Hoca Efendi. Hoca Efendi'nin söylediği doğrudur diyerekten birçok yardımcı onu takviye ederler. Onun sözü de yayılır. *Ve izâ tekellem'l-câhil.* Bir cahilde çıksa da o yanlış söylüyor, yahu o öyle değildir de, böyledir dese, *kuhir*, herkes onun üzerine yüklenir ve

onu sustururlar, bir daha konuşmasına imkân vermezler. Bu murad-ı ilahiyenin hayırla taalluk ettiği bir devirde olur.

Şimdi âlim söylerse dinleyen yok, cahil söylerse arkasından sürünen, gideni çok. *Ve izâ erâde bi kavmin şerran.* Bu açık tabirlerden şer murad ettiği zamanda Cenâb-ı Hakkın *Kessera cühhâlehüm*, cahiller çok olur. Cahiller çok olur. Bugün üniversiteden çıkmış, profesör olmuş. Fakat belki *Lâ ilâhe illallah*'ı doğru da söyleyemiyor. Değil başkalarını. Birçok mesail var ya, o mesaili bırak da belki *Lâ ilâhe illallah* kelimesinde doğru söyleyemeyecek.

Çünkü dilinden dememiş hiç bugüne kadar. *Ve ekalle fukahâehüm.* Fakîhleri de az olur. *Fe izâ tekelleme'l-câhil.* Bir cahil konuşur. Tek birisi işte, diyor ki komünistlik çok iyidir. *Ve-cede e'vânen.* Bir sürü adam doğru mu söyledi derler.

Doğru söyledi derler. Dün bir arkadaşla şey yaptım de rast geldim, Kerküklü. Benim dedi, hatırımda kalmadı, kaç köyüm vardı dedi, oranın ağasıymış, şu kadar arazim vardı. Fakat dedi, biz dedi idare değişti. Benim tarlaları aldılar elimden, dağıttılar halka. Bana da bir

miktar bıraktılar. Yine de keyfim yine iyi. Fakat dağıtılan halk, alan halk borçlandı. Borçlandı. Fakat adamın öküzü yok, direkleri yok, işte lazım gelen malzemesi yok, tohumu da yok. O tarla kaldı öyle diyor, bomboş. Ne o ekebildi, faydalanabildi, ne ben faydalanabildim. Bendeyken ben onlara tohum da veriyordum, malzeme de veriyordum. Ekliyorlardı. Onlar da faydalanıyordu, biz de faydalanıyorduk. Fakat bugün o da faydalanamıyor, biz de faydalanamıyoruz diyor. O adam. Binâenaleyh, yani cahiller konuşmaya başladığı vakitte yardımcıları çok olur, cahiller. *Ve izâ tekelleme'l-fakîh*. Şimdi fakîh adam. Hiç konuşan var mı din adamlarından bir? Hiç konuşan yok. Bazı camideki vaazlar müstesna onlar, onlara konuşma denmez. Konuşma unva, unva ilan sadedinde söylenen sözler, hep cahillerin sözleridir. Herkes onları dinler, birçok yardımcı bulurlar. Fakîh konuşursa, *kuhir*, susdurulur derhal. *Kuhir*. Mesela geçen bir tanesi, bilmem nerede, konuşmuş, doğru da söylemiş, fakat hemen hapishaneye atmışlar onu. Bizim Ali Bey de avukatlığını yapıyor, bir türlü de kurtaramadı da.

Niçin? Doğruyu söyledi yardımcısı yok.
Kuhir. Demek şerrin zuhur ettiği bir devir.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا وَلَّىٰ عَلَيْهِمْ حُلَمَاءَهُمْ وَقَضَىٰ
بَيْنَهُمْ عُلَمَاؤُهُمْ وَجَعَلَ الْمَالَ فِي سُمَحَائِهِمْ وَإِذَا
أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ شَرًّا وَلَّىٰ عَلَيْهِمْ سُفَهَاءَهُمْ وَقَضَىٰ
بَيْنَهُمْ جُهَّالُهُمْ وَجَعَلَ الْمَالَ فِي بُخَلَائِهِمْ

*İzâ erâdellâhü bi kavmin hayran vellâ
aleyhim hulemâehüm ve kadâ beynehüm
ulemâühüm.*

Şimdi Cenâb-ı Hak bir kavimle hayır murad ederse, onlara, üzerine halim olan insanlar amir olur. Halim, tabiaten hilm sahibi. *Ve kadâ beynehüm ulemâühüm*. Hâkimleri de ulemâlar olur. Ulemâlar olur. *Ve ceale'l-mâle fî sümeihim*. Paralar da cömertlerin eline geçer. Paralar, cömertlerin eline geçer. Cömertler de onları hayır yerlerine, icap eden yerlere dağıtırlar, çekinmezler. Şimdi bak ne kadar hoş bunlar.

Ve izâ erâdellâhü bi kavmin şerran. Eğer şer muradı olursa. *Vellâ aleyhim süfehâehüm*. İdareciler sefihler olur. Abdestsiz, namazsız, oruçsuz, dinsiz, imansız. *Süfêha*.

Süfeha yaptığını bilmeyen sefih insan.

Ve kazâ beynehüm cühhâlühüm. Hâkimleri de cahiller olur, dinden haberi olmayan insanlar.

Ve ceale'l-mâle fî bühalâihim. Parayı da şeylerin ellerine geçer. Sıklıkların eline geçer paralar.

Cimriliklerin eline geçer. Dersin ki yahu efendi, bak sen muallimsin, muhterem efendisin, biz de cami yapıyoruz, ver biraz yardım dersin, kafasını çevirir böyle.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا أَهْدَىٰ إِلَيْهِمْ هَدِيَّةَ الضَّيْفِ
يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَيَرْتَحِلُ وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لِأَهْلِ الْمَنْزِلِ

*İzâ erâdellâhü bi kavmin hayran ehda
ileyhim hediiyete'd-dayfi.*

Bak şimdi. Misafiri bugün hiç isteyen yok. Evimiz var diyoruz. Allah'ın izniyle sen bize misafir geldin ama nereye koyup oturturalım?Üç göz odamız yahut iki göz odamız var. Birisi hanıma ait, birisi de bize ait. Sana Allah kerim diyoruz. Hâlbuki murad-ı ilahi, hayır murad edildiyse, onlara misafir Allah nasip eder. Misafir nasip eder.

Misafirin gelmesi, yine önümüzde Ramazan geliyor ya, biz evimizdeki evimizde bir cemaatimizi davet etmeye ödümüz kopuyor. Bu

Allah Teâlâ'nın hayır murad etmediği insanlardır. Yok, biz seni davet edeceğiz ama kalabalık geliyorsunuz, bir. İkincisi de yerimizde müsait değil diyor. Ya birer birer çağır be. Hepsimiz değil de birer birer çağırırsan o da olur. Binâenaleyh, böyle misafirin gelmesini istemek, hayrın murad olduğuna alamettir. Hele bhusus Ramazan'da bir nimettir.

Ramazan'da her ev sahibi, ben biliyorum buraya geldim de bir zaman, bizi birisi davet etti. Bir kulübeymiş böyle, tenekeden yapılmış. Altımıza da oturak olaraktan teneke verdi herif. Bir masanın üzerine koymuş bir tepsi, içindeki yemeklerin hatırımda kalmadı. Işık da şey yanıyor o zaman, ufacık bir idare yakmış yani. O kadar fakir bir adam. Fakat misafir olarak bizi davet etti o zaman. Ta otuz sene evvel olması lazım. Bu, onun içerisinde bir Ramazandı da aynı zamanda, Ramazan şeysi. Bir misafir evime gelsin, şeysi var, zihniyeti var, çağırmış.

Bugün etraf her taraf apartmanlarla dolu. En güzel şeylerle. Fakat evin içerisinden misafir girmiyor. O girenler misafir sayılmaz. Bak şimdi.

Yenzilü bi rizkihî. Misafir rızkı ile iner. Misafir rızkı ile iner.

Ve yertehilü ve kad ğaferallâhü li ehli'l-menzili. O menzil ehli mağfur olduğu halde o evine gider. Ama o evi Allah mağfiret etmiştir. Binâenaleyh. Yine bir dağılıyor ama Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Hazretleri Hendek Muharebesi'ndeyken Cabir radiyallahu anh'ı davet etti. Üç gün aç durmuşlar, üç gün. Düşman geliyor, gelmeden evvel şu hendekleri bitirelim diyerekten. Yemeğe bile gide-memişler. Üç gün aç kalmışlar. Cabir bu durumdan müteessir olarkten evde olan ne varsa onu hazırlatmış. Efendimiz Hazretleri'ne ancak on kişilikmiş hazırlattığı. Fakat Efendimizi davet edince Efendimize cemaate buyurun demiş.

Üç yüz kişi birden gitmişler eve. Hep ödleri patlamış üç yüz kişiyi nerden bu yemek yetecek. Fakat mucize.

Fakat mucize-i peygamberi hepsi doymuş, etmiş, bu iş değil. Şimdi kadın rüya görüyor.

Rüya mı var? Ya böyle evindeki böyle bir takım nurlar inmiş, bir takım böyle zulmetler evden gidiyor, görüyor bunu, Efendimize

söylüyor. Diyor ki, siz geldiniz böyle evime nurlar indi ve sizin arkasından da simsiyah bir şeyler evden def, böyle semaya doğru yükseldi gitti. O yükselen semaya doğru yükselenler, evin günahları idi diyor, zulmetleri. Binâenaleyh, bu para vermede çok şey var. *Yâ miâ'ttesi'î* Kötü ölümü, kötü ölümleri, kötü felaketleri de önleyen şey sadakalardır. Cenâb-ı Hak hem verdiriyor, verdiren de o, verdirmesiyle beraber yine senden günahları da affediyor, sana gelecek felaketleri de kaldırıyor ortadan. O, verdiren de yine. Verdirmese veremezsin zaten. Onun için cömertlik çok iyi şeydir. Allah cümlemizi o cömertler zümresine ilhak buyursun.

Onun bir hikâyesini de söyleyeyim de bu arada. Cennete gitmişler, dört tane bahtiyar cennete gireceğiz diyerekten, münakaşaya başlamışlar, sen önce girmecen ben. Şehit demiş ki hak benim demiş, yok. Ben demiş kılıcımın sayesinde küffarları böyle kes-tim, böyle biçtim, şimdi cennet benim demiş. Öteden, kim diyor dört kişiyi bilemeyeceğim ama. Âlim, zengin âlim. Zengin diyor ki, yok sen muharebe yaptın ama diyor ben parayı verdim de sana diyor malzeme falan

bendendi diyor. Binâenaleyh hak benim diyor. Bir üçüncüsü daha var ama o âlim bir dördüncü. Her neyse. Cömert, zengin de bu cömert. Âlime geliyor sıra, diyor âlim susun bakayım. Sen diyor verdiğinin, vermenin sevaplarını kimden öğrendin diyor? Hocadan diyor. Şehide diyor. Sen bu şehit olmanın derecesini, mükâfatını, yüksekliğini kimden öğrendin? Hocadan diyor, sus öyleyse diyor. İlim her yerde şeydir. Eyvallah. Cümlemizi onların zümresine ilhak eylesin. Yani bu insan sadakayı verir. Gerek evine misafir gelsin, onu ikram etsin. Gerek verdiği sadakayla. *Ve yertehilü ve kad ğaferallâhü li ehli'l-menzili*. O menzil ehli, o ev ehli mağfiret olunmuştur artık.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِقَوْمٍ قَحْطًا نَادَى مُنَادٍ مِّنَ
السَّمَاءِ: يَا مَعْ اتَّسِعْ يَا عَيْنُ لَا تَشْبَعِي وَيَا بَرَكَهَ
ارْتَفِعِي

İzâ erâdellâhü azze ve celle bi kavmin kahtan nâdâ münâdin mine's-semâi: Yâ miâ'ttesi'î, ve yâ aynü lâ teşbe'î, ve yâ bera- ketü'rtefi'î. Bunlar hani demin de dedim ya, hep Allahu Teâlâ'nın iradesine bağlıdır bütün

işler.

Cenâb-ı Hak bir kavme kıtlık murad ettiği vakitte insanlara doymamazlık verirmiş. Bir ekmek yarın fırınlar kapalı değil mi? Bir ekmek alan beş ekmek alır. Neden yahu? Sen bir tane al, yarına da Allah kerîm. Yok, bugün beş günlüğünü almaya çalışır. Paralar da böyle tabi.

Nâdâ münâdin. Semadan nidâ eder. *Yâ miâ'ttesi'î.* Ey mideler genişleyin. Doymayın yani. Boyuna yiyin, obur olun. Yahu bizim ashâb-ı kirâm radıyallahu Teâlâ hazretleri, bir hurmayla geçinmişler. Bir hurmayla. Bazı gün yalnız suyla iktifa etmişler. Yani insan yemekle yaşamıyor. Binâenaleyh, aşağıda bir yerde gelecek. Bu yemekler bizi obur ediyor ve taattan alıkoyuyor. Kalbimizin kararmasına vesile oluyor. Bizi battal ediyor. Battal oluyoruz.

Bu açlığın çok nimet, hikmetleri vardır. Yani o midelerin doymamazlığı, doymamazlık, Allahu Teâlâ'nın gadabının alameti oluyor. Doymuyor insan. Az yemekle insanın doyması lazım. Efendimiz de iki lokma yeter diyor. İki lokma yeter diyor. İki lokma yani iki defa sana yeter. Bir sabah bir parça yesin, bir

de akşam bir parça yesin. Kâfidir.

Fakat biz doymuyoruz. Bu iyi bir şey değil yani, iyi bir alamet değil. *Ye yâ aynü lâ teşbe'î*. Ey gözler doymayın. Burada emri ilahi geliyor.

Nâdâ münâdin mine's-semâi. Gözler doymayın diyor. Doymayınca hırs kaplıyor insanları. Eskiden hep biliyorsunuz ki akşam ikindiden sonra herkes evine çekilirdi. Herkes akşam yemeğinde o sofrasında tatlı tuzlu güzel güzel çoluk oturur yer. Akşam namazları, yatsı namazları güzelce kılınır.

Dün bir yere götürmek icap etti. Akşam namazına şeyde kaldık. Tophanede. Dolma-bahçe camisinde kaldık. Koskoca cami, güzel. Şeydi şimdiye kadar da ya. Depoydu, şimdi açtılar camiyi. Gayet güzel, tertemiz. Güzel bir cami. Ama ben imam, benden başka bir de cemaat var arkada. İmam da yok. Biz mi, işte bizim arkadaşlar var birkaç tane. Onlarla kıldık namazı. Ama sürüyle oradan insan akıyor yani. Ezan okundu. Bir tane camiye gireyim diyenin şeysi yok.

Bir caminin de yine sabahleyin sabah namazında, bunlar ders olsun bize artık yani. *Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâşerîke leh, lehu'l*

mülkü ve lehu'l hamdü yuhyi ve yumit'i on defa diyorlarmış. Bu on defa deyişi hazmedememişler. Bu tekneye döndü burası demişler. Gitmişler müftülüğe kadar şikâyet etmişler. Efendim, şimdi cami bomboş diyorlar. Dağılmış cemaat. Sebebini söyleyemiyorum gayri. *Ve yâ beraketü'rtefi'î*. Bak burada şimdi bereket denilen bir şey var ya, tebârekellezî diyerek okuduğumuz mübareklik. O mübarekliği diyor ki Cenâb-ı Hak, kalk kalk yüksel artık, durma orda. Bereketsizlik. Bereketsizlik, ekme var, yemek var, her şey var, göz de doymuyor, karın da doymuyor. Bereketsizliğin iktizası var. Bu iyi bir şey değil Allah. Çünkü mü'min bir mideyle yer, bir bağırsakla yer, kâfir yedi bağırsakla yer der. Müminin bir, hepsimizde hâlbuki tabi yaratılış birdir tabi. Yani mümin kanaatkâr olur. Kanaatkâr olur. Kâfir ise bu kanaatten mahrumdur.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ عَاهَةً نَّظَرَ إِلَى أَهْلِ الْمَسَاجِدِ
فَصَرَفَ عَنْهُمْ

İzâ erâdellâhü bi kavmin âheten nezara ilâ ehli'l-mesâcidi, fe sarafe anhüm.

Bak şimdi sen camilerin kıymetine bak. Şimdi orada biz oturup bekledik. Daha yatsı

namazları ezanları okunuyor, sıraya girdik, vapura da binemedik. Bekliyoruz. Ezanlar okunmaya başladı. Dedim ki Cenâb-ı Hakk'ın hikmetine bak. Camide kimse yok ama şu ezanı gavura da dinlettiriyor Allah. Müslümanlara da dinlettiriyor. Ne yapalım camiye giren girsin ne var. Ama ezanı dinlettirdi Allah orada herkese. Yüzlerce araba var. Bekliyorlar.

Ezanı da ne güzel okunuyordu iki taraftan böyle. Şimdi *İzâ erâdellâhü bi kavmin âhe-ten*. Cenâb-ı Hak bir kavme bela verecek. Bir kavme bela vermek murad ettiği vakitte, *ne-zara ilâ ehli'l-mesâcid*. O mescitlerdeki insanlara bir bakar Cenâb-ı Hak.

O bakışla o kavme yapacak azabı def eder. Acır. Bu kullarım böyle ibadet yolundayken, bu mescitlerde bu insanlar benim için çalışırlarken benim bu kavme cezayı vermem doğru değil der *fe sarafe anhüm*. Vazgeçer bundan. Yani bir mescidin bulunuşunun faydasına bak sen. İçeride bir bulunur, iki bulunur. Neyse. O bize ait. Binâenaleyh camilerin çokluğuna da insan dil uzatmamalı. Yeter canım işte bu kadar cami var. Herkes gitsin.

Ne lüzumu var? Yok deme. Burada bir kişi, üç kişi ibadet etse, onların yüzünden ötekiler de kurtulur inşallah.

Fe sarafe anhum diyor. Bu hususta beş, on tane hadîs varmış.

c. İlâhi Kudretin Etkisi

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَرْيَةٍ هَلَاكًا أَظْهَرَ فِيهَا الزِّنَى

İzâ erâdellâhü bi karyetin helâken ezhera fîhe'z-zinâ. Şimdi bak, bunlar felaket. Bir kavme Cenâb-ı Hak helâk murad ederse, onlarda zina denilen fenalık, aşikâra başlar. Yani günah iki kısım tabi. Bir aşikâr olur, bir de gizli olur. Gizli günahla aşikârı olan günahların arasında dağlar kadar fark vardır. İkisi de günahtır ama farkı büyük. Açıktan açıyor yapılan zina, o kavmin helakine mucip olur. Hem bu Allah muhafaza etsin. Tabi kimseye de şimdi bir şey denecek bir hali yok.Çünkü öyle insanlara rast geliyoruz ki, genç adam geliyor bize halinden şikâyet ediyor, utanmıyor da yani. Bu adam sakalı var, ağarmış, bunun karşısında bu laf konuşulur mu diye utanmıyor, diyor ki gencim nerede bu hacetimi

halledeyim diyor. Böylelere kaç tane tesadüf geliyor. Ama ne niyetle geliyor ne bileyim.

Hiç insan, Müslüman, şimdi kardeşiz dedik biraz evvel, birbirimize yardım lazım dedik. Şimdi kardeşimizin çocuğunu baştan çıkarmak mı insanlıktır, yoksa onu ıslaha çalışmak mıdır vazife? Yalnız yardım parayla olmaz ya, yanlış yola gidenleri doğru yola çevirmek de vazife insanlarda. Ama ne bileyim aklıma geldi. Sabahleyin şurada birkaç komşular var. Hiç camide görmem onları. Dedim ki gitsem sorsam. Kardeş, niçin gelmiyorsunuz camiye? Müslüman değil misiniz? Siz de bir kere buyrun bizim camimize. Hiç olmazsa bir cumada göreyim sizi. Yine cesaret edemedim sabah. Ya bir ağır söz söyler, ya bir şey yapar. Vallahi koskoca adam aklı başında.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَخْلُقَ خَلْقًا لِلْخِلَافَةِ مَسَحَ نَاصِيَتَهُ
بِيَدِهِ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُزِيغَ عَبْدًا أَعْمَى عَلَيْهِ الْحِيلَ

İzâ erâdellâhü en yehlûka halkan li'l-hilâfeti meseha nâsiyetehû bi yedihî. İzâ erâdellâhü en yüzîğâ abden e'mâ aleyhi'l-hiyele.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ إِنْفَازَ قَضَائِهِ وَقَدَرِهِ سَلَبَ ذَوِي الْعُقُولِ
عُقُولَهُمْ حَتَّى يُنْفِذَ فِيهِمْ قَضَاءَهُ وَقَدَرَهُ فَإِذَا مَضَى
أَمْرُهُ رَدَّ إِلَيْهِمْ عُقُولَهُمْ وَوَقَعَتِ النَّدَامَةُ

*İzâ erâdellâhü infâze kazâihî ve kaderihî
selebe zevi'l-ukûli ukûlehüm, hattâ yünfize
fîhim kazâehû ve kaderahû, fe izâ mezâ em-
ruhû radde ileyhim ukûlehüm, ve vekaati'n-
nedâmetü.*

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ قَبْضَ رُوحِ عَبْدٍ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ بِهَا
حَاجَةً

*İzâ erâdellâhü kabza rûhi abdin bi er-
din ceale lehû bihâ hâceten.*

Cenâb-ı Hak zülcelal Hazretleri ecel denilen bir şey var ya, bu ecel denilen şey, iyileri de vardır yani. Her insan her yerde ölmez. Ecel yeri de var. O ecel yerinde ölecektir insan. Kore'dekinin eceli Kore'ye yazılmış. Buradan sebep olacak. Kore'ye gidecek, orada ölecek. Ama şehit, ama başka türlü nasıl olursa. Yani bir sebep, halk eder Cenâb-ı Hak eceli geldiği insana, orada canı orada alınacak. Oraya o bir sebep için gider, hâlbuki eceli için

gidiyor.

Mesela yollarda kazalar oluyor, Allah esirgeye. Onun eceli orada mukadder. Eceli de orada mukadder. Şoföre kabahat buluruz, şuna kabahat buluruz. Mukadderat yerini buluyor.

Bunun bir misalini görmüştüm de. Süleyman aleyhisselam'ı ziyarete gitmiş, Azrail aleyhisselam. Süleyman aleyhisselam vardı ya hani, her türlü dilleri, insanları bilen, ins-i cinne kumanda eden. Bakmış ki bir adam oturuyor onun yanında. Defter de elinde Azrail aleyhisselamın, her zaman onun yanında o. Bu adamın ruhunun kabzedilmesi lazım ama Hindistan'da bilmem nereler. Burası ile orasının arası aylarca mesafe. Ya Rabbi demiş, arada da az bir saat kalmış. Ne yapayım? Şaşırmış yani Azrail aleyhisselam hadiseden. Şöyle adama şöyle bir dikkatle bakmış, ne yapacağım ben diyerekten. Adam bu bakıştan bir korku gelmiş içerisine, Süleyman aleyhisselam demiş ki, aman Süleyman, ya Süleyman, beni demiş şimdi ta bu adamdan ben korktum demiş, beni emret rüzgârına, Hindistan'daki filan yere atsın demiş. Eh işte o, tayyare sürati bugün, adam birkaç saat sonra orada

bulunmuş. Aziz aleyhisselam bakıp gelmiş, bakmış ki adamı, şimdi zannediyorduk orada, bir de bakmış adamın yerinde. Oh ya rabbi demiş, sevinmiş yani o da vazifemi yapamayacağım diye korkuyormuş. Sevinmiş. Yani Cenâb-ı Hak ecel geldiği yere sebep hâk eder. Ona korku verir, yollar işte ötekine de öyle. Evet.

Ceale lehû bihâ hâceten.

Ravileri de çok. Ahmed b. Hanbel, Hakim, Taberânî, Ebû Na'im fi'l-Hilye, Buhârî fi'l-Edeb, Beyhâkî..

إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَذْهَبَ إِلَى الْخَلَاءِ وَأَقِيمَتِ
الصَّلَاةُ فَلْيَذْهَبْ إِلَى الْخَلَاءِ

İzâ erâde ehadüküm en yezhebe ile'l-halâi, ve ükîmeti's-salâtü, fe'l-yezheb ile'l-halâi. Abdest meselesine, namaz meselesine geldi. Bir insan ezan okunuyor. Abdesti de var. Daralmış yani. Bu abdestimle şu namazda kılıverip demesi caiz değil. O darlığı giderecek. Gidersin yetişirsin, yetişemezsen yalnız kılsan dahi olur. Yalnız bu sıkıntıyla namaza gelmemek için Efendimiz emir veriyor. *Fe'l-yezheb ile'l-halâi.* Gitsin, boşalsın, rahatlınsın, ondan sonra namazını kılsın.

إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ سَفَرًا فَلْيُسَلِّمْ عَلَى إِخْوَانِهِ فَإِنَّ اللَّهَ
يَزِيدُهُ بِدَعْوَتِهِمْ خَيْرًا

*Izâ erâde ehadüküm seferan fe'lyüsel-
lim alâ ihvânihî.*

Bir insan işte her tarafa misafirliğe gidiliyor ya, gerek hac için gerek uzun yakın seferler, daima ayrılırken. *Fe'lyüsellim alâ ihvânihî.* İhvanına selam versin. Allah'a ısmarlıyoruz ya, Allah'a ısmarladık bir yere gidiyorum desin. *Fe innellâhe yezîdühu bi da'vetihim hayran.* Onlar da der ki Allah yolunu açık etsin. Selametle git, selametle gel. Şöyle ol, böyle ol diye bir hayır dua ederler. Allahu Teâlâ onların bu duası hürmetine senin de sana da rahatlıklar verir. Güzel gider, güzel dönersin. *Yezîdühu.* Hayrını artırır. Kazanç için gitmişsen kazancını atar.

Mehmet Zahid Kotku

İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü